

DR. HALÁSZ GÁBOR

Kísérlet a hozamszabályozásra

Az Erdészeti Lapok 1993. márciusi számában dr. Bán István „Az 1992-2031. évi országos véghasználat-hozamszabályozás” címmel megjelent cikkében közölte néhány megjegyzést kell tennem, hogy az Erdőrendezési Szolgálatnak – e témában – folyó fejlesztési munkáról a tisztelt olvasó teljesebb képet kapjon.

A 10. évet betöltött Erdőtervezési Útmutatónk néhány helyen jelentős változtatásra szorult. Már az eltelt tíz esztendő alatt is módosítottuk. Az idősak elején az „új útmutató” gyakorlati alkalmazásbavételétől vált szükségessé néhány módosítás, később a tervezési szemléletváltás idézett elő változásokat.

1996-ban érkezünk egy újabb korszak kezdetéhez, amikor a szükséges módosításokat végre lehet hajtani (ekkorra érjük el azt, hogy az ország valamennyi erdejére azonos szerkezetű adatállomány áll majd rendelkezésünkre).

A szakágazat, a tudomány fejlődése, a gazdasági és politikai változások határozták meg azt a sokirányú fejlesztési munkát, amely az útmutatónk módosítását megelőzi.

Fejlesztési feladataink közül kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a hozamszabályozásnak. Nem azért, mintha nem lennének – nemzetközi viszonylatban is – ismert, nálunk is jól bevált módszerek, hanem azért, mert a személyi számítógépek elterjedése, használatuk mindennaposá válása az erdőrendezésben kézenfekvően kínálja a lehetőséget a hozamszabályozásban való felhasználáshoz is. Sok, eddig is számítógépen előállított táblázat szolgált már segítségül több év óta ehhez.

A számítástechnikával támogatott hozadékszabályozáshoz eddig a – saját fejlesztési – VHOPT 1.-II. nagygépes rendszert, és az EPE Erdőrendezéstani Tanszék által kifejlesztett rendszereket használtuk.

Erdészeti szintű szabályozást Király László professzor úr által rendelkezésünkre bocsátott – mintegy 13 féle hozadékszabályozási eljárást magában foglaló – rendszerrel végeztünk számos esetben, melynek az ERSZ személyi számítógépeire alkalmas adaptálása jelenleg tart és ez év júniusára várható a befejezése.

Három éve szerettük be a Tanszéki Kutató Csoport által (dr. Szentkuthy Ferenc) kifejlesztett eljárást, amely képes erdőrésztanulmány alapadatokat kezelni, de igazán jelentős gyakorlati alkalmazására nem került sor. (Kezelése kissé nehézkes, bonyolult.)

Mindezeket túl felmerült annak igénye, hogy erdőtervi alapadatokra támaszkodó, könnyen kezelhető szofver álljon rendelkezésre, amely az erdőtervezésben közvetlenül hasznosítható eredményt szolgáltat. Ilyen módszer kidolgozására kapott megbízást az ERSZ Fejlesztési Osztálya, illetve az e témára alakult fejlesztési csoport.

A módszer állományrész szinten dolgozik. A szabályozásba vont erdőrésztanulmány kilitáztatók Legfőbb erénye, hogy képes kezelni az erdőfelújítást, a fokozatos felújítványgást is. A szabályozás célja viszont nem változtatható. Az alapelgondolás szerinti szabályos állapotra törekszik. Az sem befolyásolható, hogy ezt milyen erellyel tegye.

Az alapötlet szerint ugyanis a regressziós görbék alkalmazásával és még további két hozamátörölési módszerrel automatikusan a szabályos állapot felé lehet közelíteni a véletlen eloszlású fakitermelési lehetőséget.

A növedékesítés megfigyeli az erdőtervi módszerrel, kivéve az erdőtervi időszakon (útmutató szakasz, erre az időszakra tovább viszi a „legutolsó erdőtervi” időszakra megállapított növedéket).

Összességében véve a rendszer ügyesen egészíti ki a 30 éves vágásérettiségi táblát, elsősorban a felújítás kezelésével. A ki-egyenlítés mindenféleképpen egy lehetséges alternatívát szolgáltat, ez azonban a koroszláttábla, a vágásérett állományok koroszláttáblája, a 100 éves vágásérettiségi tábla és más statisztikai táblák felhasználásával elemzendő, értékelendő és szükség szerint módosítható. Tekintettel a módszer statikus voltára (azaz célállapot és út nem jelölhető meg) ennél több nem várható tőle. Számítástechnikai kezelése egyszerű, kidolgozása igényes, számos kedvező szolgáltatása van, de a rendelkezésre álló hosszú fejlesztési idő alatt kevés kísérlet történt alapvető fogyatéko-sságainak kiküszöbölésére, ezért valamennyi szabályozási feladat megoldására nem alkalmas.

A szakmai közvélemény tájékoztatói lehetőségének érdekében szükségesnek látszik néhány fontosabb észrevétel nyilvános- ságra hozatala, ha már a félig kész munka ismertetése megjelent.

Az eddig elkészült számítógépes program inkább hozamkie- gyenlítést célozott meg, mint hozamszabályozást. Negyven év vágásérett állományait osztja el (a már említett elvek) szerint, illeszkedve a vágásérettiségi évenkénti megosztásához. Nem te- kintti át a teljes vágásfordulót, nem tervez távlati erdőképet, sem előrehozást, sem elhalasztást nem ismer a negyven éves időkor- láton túl. Az erdőtervi vágásérettiségi korok megváltoztatásának lehetőségét távlatban is, kisebb arányban is, teljesen kizárja.

A korábbi három vágásérettiségi csoport helyett négy bevoná- sa a hozamkiegyenlítésbe sok buktatót rejt. Az „országos méretű szabályozáshoz” kevés, az erdőtervi szintű kiegyenlítéshez „sok- nak túlnak a négy évtized”. Igen nehéz a negyedik évtized várható növedékének számítása. Ha elfogadjuk általánosnak magas vá- gáskorú fajokainknál a véghasználat előtti húsz éves gyérítési tilalmat, a bővítéssel bevont állományok még mind gyérítve lesznek, amely nemcsak várható növedékükön, de fajaikra egye- arányán is változtat!

Az országos erdőállomány-adattárra egy erdőtervezéshez szánt segédeszközt csak korrekciókkal lehet alkalmazni. A friss felvételektől, tervektől eltérően az aktualizált adattálmány nem jelent teljesen homogén halmazt. Jelentős rész más útmutatók szerint készült felvételekből származik, amelyekben különösen a tervezés előírásai voltak mások.

Európában sokfajta hozadékszabályozást kidolgoztak már. Nem akad egy sem, amit osztatlanul, mindenütt elfogadnának. A jövőben, nálunk is célszerűen több módszert kell könnyen hoz- záférhetővé tenni, hogy mindig a körülményeknek legmegfele- lőbbet lehessen választani.

Mai ismereteink szerint az országos szabályozásra és állom- anygazdálkodási stratégiák elemzésére a Király-féle módszer túlnak a legalkalmasabbnak. Gazdálkodó (erdőtervi) szintű szabá- lyozáshoz a Bán-féle modell is alkalmazható. Természetesen ez utóbbi hibátlan működését üzemkötben is bizonyítani kell.

Végtelemül sajnálom, hogy dr. Bán írása idő előtt jelent meg. Korai volt az erdőtervezési gyakorlatban még ki nem próbált módszer eredményeinek egyedi értelmezését közreadni.

Az eljárás véglegesítéséről az FM ERSZ vezetői értekezlete csak 1993. március 29-én döntött.

Az alkalmazásra tervezett számítástechnikai módszerek nagy- gon megkönnyítik majd a szakemberek munkáját, de nem hi- szek ezek mindenhatóságában. Hiszek az alkotó emberben, aki mindig tud mérlegelni és ki tudja választani a jó segédeszközt.

Végezetül, ezen a helyen szeretnék elgérkezni szakértársaim- nak, hogy egy országos prognózisról hamarosan számot adjunk az Erdészeti Lapokban.

Kinek kell a tanerdő.....

NEKÜNK!

...soproni egyetemi oktatóknak, kutatóknak, hallgatóknak, erdészeti szakközépiskolai tanároknak, diákoknak, a kutató-intézet munkatársainak, a Fertő tavi Nemzeti Parknak és látogatóinak, a Tanulmányi Állami Erdőgazdaság vezetőinek és dolgozóinak, a város polgárainak, a soproni erdőket szerető és ide látogató sok ezer kirándulónak és az erdészszakmának.

... azért, hogy az erdészeti oktatást, kutatást, szakoktatást, gyakorlati oktatást, az erdők védelmét és szakszerű kezelését, a város érdekeit, a kirándulók felüdülését, példáulértük, az erdészeti képzés központjától elvárt szakmai színvonalon lehessen megvalósítani.

Sok az érdeke, sok a feladat. Egy kicsi, 1000 ha-os tanerdő az erdészeti szakközépiskola oktatásának csak töredékét oldhatja meg. Nehezíti a helyzetet, hogy ilyen kis területen kell tartamos és nyereségérdekelt gazdálkodást folytatniuk az ÁVÜ határozat értelmében. A megoldás az összefogásban rejlik, mely minden érintett érdekeit figyelembe veszi.

A Tanulmányi Állami Erdőgazdaság alapítása az erdészeti szakképzés bázisterületének létrehozásáért történt. Ennek a feladatnak mi maradéktalanul meg akarunk felelni. Ezért kezdeményeztük a gyakorlati oktatások magasabb szintre emelése miatt a szorosabb együttműködést, a kísérleti területek helyzetének rendezését. A szakképzési támogatást magas összeggel az erdészeti szakközépiskolának adtuk, eszközök, berendezések átadásával segítjük az oktatómunkát. Lehetőség nyílt arra – minthogy az erdészeti szakközépiskola tanárai, diákjai, az ERTI kutatói már éltek is vele –, hogy egy-egy erdőrészt a gyakorlati oktatásra, kutatásra, gyakorlati bemutatókra megkapjanak és igényük szerint ott a fizikai munkát is maguk végezzék, a TÁEG a munka ellenértékét pedig kifizeti. Így az erdőkezelést érintő egyéb költségektől mentesülve még bevételhez is juthatnak.

A TÁEG – az elmúlt két évben – az oktatási intézménnyel érkező kérésreket – legyen az oktatási, kutatási, rendezvényi felkérés – maradéktalanul teljesítette, sőt rendszeresen anyagilag vagy egyéb módon támogatta. Mindezt akkor is megtette, mikor 1992-ben az erdőgazdaság oktatási célokra költségvetési támogatást egy fillért sem kapott.

Az erdészeti gyakorlati feladatok elvégzésének színterétül tökéletesen megfelel az erdőgazdaság területe. Nem része, hanem egyben úgy, ahogy van. Mert csak így működőképes. Mert csak így biztosítható, hogy az alpesi jellegű növényfajtakultúrától a mediterrán jellegűekig, a cseri talajoktól a barna erdőtalajig, az erdei csemetékertől a nagyüzemi, a nevelővágástól a végvágásig, a vízi- és apróvadtól a nagyvadtig, a kis

géptől a nagy gépig egységben működve álljon rendelkezésre az oktatás számára – és ingyen!

Az összes soproni erdészeti intézmény – köztük a szakközépiskola –, valamint a város írásos nyilatkozatban rögzítette, hogy a soproni erdők ilyen sokrétű elvárásainak kielégítését végső célként egy soproni alapítványban látják. A mai átmeneti időszakban nem vagyunk türelmetlenek, hiszen más módon is meg lehet oldani a közcélok szolgáltatát és más szervezet is biztosíthat hasonló eredményt. Arról azonban, hogy a soproni erdők ne közös célokat és mindenki érdekeit szolgálják, nem mondhatunk le. Az erdőgazdaság továbbra is az összes érdekelt fél igényét összhangba hozva fogja feladatát végezni. Jó lenne azonban, ha a közcélokra közpénzből támogatást is kapna.

A tanulmányi erdőkkel kapcsolatos döntés és aláírás joga nem a TÁEG igazgatóját illeti meg – ő csak az erdőt kezelő szervezet vezetője –, hanem az állami erdő tulajdonosát.

Bízunk abban, hogy az erdőgazdasági ágazat mihamarabb révbe jut, hogy felelős vezetőink olyan döntést hoznak a soproni erdők és szakképzés ügyében, mely a selmeci hagyományokra épülő, magas szintű szakmai oktatást és szellemet tovább erősíti az ország erdészeti bölcsőjében, a szakemberképzésért felelős és aggó erdészek megnyugvására.

Ormos Balázs

igazgató

Tanulmányi Állami Erdőgazdaság

Szűgyi Zoltán:

Írni kellene már

a fakérgekről is

– ahogy cseresavas nedveiktől
sötétre színeződik a világítóban
sárgásfehér hegybe keskenyülő
agancsnyél –.

És mindegyik másként
töri meg a fényt.

Írni kellene.

Mert itt is csak egyszer
történik meg minden.

HELYREIGAZÍTÁS!

Az áprilisi szám 128. oldalán megjelent könyvismertetőben leírtakkal ellentétben a dr. Gencsi László – dr. Vancsura Rudolf: *Dendrológia* (Mezőgazda Kiadó, Budapest) könyv az egyetemi hallgatóknak 500 forintos áron kapható.

DR. SZENDRÓDI LÁSZLÓ

Amerikai erdőszet

Fejlődő tradíció

Az Amerikai Egyesült Államok 1900-ban alapított Erdészeti Egyesülete (Society of American Foresters – SAF) Richmondban, Virginia állam fővárosában 1992 októberében tartotta rendes évi kongresszusát és szakmai konferenciáját a címben foglalt gondolat jegyében. A konferenciának több mint 1500 regisztrált résztvevője volt a kontinensnyi ország minden részéből.

Az Amerikai Erdészeti Egyesület több mint 19 000 tagot tart nyilván, ezzel a világ legnagyobb ilyen jellegű szervezete. Az egyesület kizárólagosan képviseli az erdőszakmát az Egyesült Államokban, ezenkívül tudományos és oktatási szerepe is van. Feladata a tudomány, a technológia, az oktatás és az erdőgazdálkodás gyakorlatának fejlesztése. Tagjai között döntő többséget képeznek a felsőfokú képességgel rendelkezők, több mint 18 000 tagnak legalább „Bachelor” (4 éves felsőfokú képzés keretében megszerzett diploma) képesítése van. A többiek technikusok, erdőszeti alkalmazásban álló egyéb szakképesítettek és diákok. Az egyesület központja Bethesda-ban, Maryland államban van, nem messze a fővárostól. Legfőbb vezető szerve a tanács, amelynek az elnökön, az elnökhelyettesen és az előző elnökön kívül 11 regionális választott, szavazati jogú tagja van. Az elnököt és a tanács tagjait két évre választják. A fedérális szervezetben belül részben önállóan dolgoznak az egyes államok, illetve régiók egyesületei.

A vertikális tagozódás mellett horizontálisan hét különböző szekció keretében – erdőszeti erőforrások felmérése, erdőszeti erőforrások védelme, erdőszeti ökológia és biológia, erdőművelés, vezetési tudomány és tervezés, társadalomtudomány, erdőhasználat és erdei termékek – 28 munkacsoport tevékenységét szervezi az Erdészeti Tudományos és Technológiai Bizottság (Forest Science and Technology Board).

Az egyesület jelentőségét és hatalmas szakmai presztízsét mutatja, hogy az amerikai gyakorlat szerint csak azoknak az oktatási intézményeknek az oklevélét és diplomáját fogadják el technikus vagy memóriai képesítésként, amelyek a SAF elismer. A képzés elismertetéséhez az oktatási intézménynek egy akkreditációs vizsgálat során bizonyítania kell, hogy oktatási színvonala megfelelő. Átlagosan ötvenként felülvizsgálják az akkreditált intézményeket. A SAF jelenleg 45 felsőoktatási intézmény erdőmérnöki diplomáját fogadja el az Egyesült Államokban. Elismert technikus képzés az USA-ban 22 intézményben, Kanadában 2 intézményben folyik. A technikus oklevelet általában a középiskola elvégzése után kétféle képzés keretében lehet megszerezni. Az egyesületek több folyóirata van. A Journal of Forestry havonta jelenik meg. A Forest Science – elsősorban új kutatási eredményeket közlő – folyóirat negyedévenként lát napvilágot. Ezeken kívül még három kisebb jelentőségű regionális újságjuk van, amelyek elsősorban az alkalmazott erdőszet- és az erdőszeti gyakorlatról foglalkoznak.

A konferenciát William J. Barton, a SAF jelenlegi elnöke, Leonard A. Killian, a SAF appalach-i szekciójának vezetője, és Sharon R. Miller, a konferencia általános vezetője nyitották meg. A plenáris ülés elszóladását dr. Carl Sagan csillagász tartotta. Dr. Sagan a Cornell Egyetemen a csillagászat és űrtudomány professzora, valamint a bolygókat vizsgáló laboratórium igazgatója. Vezető szerepe volt a Mariner, a Viking és a Voyager űrexpedíciók sikerében, sok kitüntetést és díjat kapott útfő munkájáért.

Előadásának témája a globális klímaváltozás volt, amely a legújabb kutatások tükrében úgy tűnik, már nem csak hipotézis, hanem észlelhető tény. A klímaváltozás alakulásában számos természetes faktor – például a vulkánus tevékenység, nagy kiterjedésű erdőtüzek hő- és szén-dioxid felszabadító hatása, a tengerek pufferrhatása stb. – is szerepet játszik a folyamat kifejlődésében és sebességében azonban egyáltalán nem elhanyagolható az emberiség energiafelhasználásának és környezetszennyezésének hatása sem.

A konferencia plenáris ülésein és különböző szekciókban több mint 200 előadás hangzott el, még a címek felsorolása is meghaladná ezen írás kereteit.

A szekcióülések előadásain kívül 40 posztert mutattak be, továbbá több mint 60 kiállítás ismertette az erdőhöz, erdőgazdálkodáshoz és erdei turizmushoz kapcsolódó termékeit vagy szolgáltatásait. Feltehető volt, hogy szinte minden második bemutatóhely számítógéppel vagy számítógépes szolgáltatással volt kapcsolatos. A számítástechnika azonban egy pillanatra sem tűnt öncélúnak, nem helyettesíteni vagy uralni, hanem kiszolgálni kívánta az erdőszeti gyakorlatot és tudományt.

A konferencia ajánlásokat tett a Veszélyeztetett Fajok Egyezményének (ESA) módosítására. Az egyezmény módosításának megvitatása 1993-ban történe, az ebből következő törvénymódosításokat a kongresszusnak kell majd elfogadnia. Az amerikai erdőgazdálkodás problémái jelentősen eltérnek az európai gondoktól. A teljesség igénye nélkül a következő tényeket kell áttekintetnünk a különbségek megértéséhez. Az Egyesült Államok kontinensnyi ország, egészen változatos klímával és talajadottságokkal. Erdőterülete jelenleg 298 millió hektár, ez mintegy 70%-a annak, amennyit Kolumbusz talált ott, Amerika felfedezésekor.

Az ország nagy része még ma is viszonylag gyéren lakott. Sűrűbb településhálózat és nagyobb népsűrűség csak a keleti és a nyugati partvidék szalagján alakult ki. Az erdőszeti tudomány és az elméleti alapokra épülő erdőgazdálkodási gyakorlat csak a században kezdett kibontakozni. Az erdőterületek 45%-a magántulajdonban van, 45%-ot társadalmi szervezetek kezelnek (beleértve az állami tulajdonú erdőket is), és 10%-on a magánipar gazdálkodik. Még 30-40 évvel ezelőtti is gyakori módja volt az erdőhasználatnak a javafák kivágása és az elegyfaftók visszahagyása, ami vegyeskörü, erősen elegyes – de magunk közötti szöveg kissé fatémeghiányos – erdőket eredményezett. A korábbi évek gondatlan erdőhasználatának nyomait és az erdőnevelés hiányát még ma is nagyon sok erdő képe mutatja, megerősítve az erdősz-körökben jól ismert törvényt – amelyet a közvélemény és politikusaink sajnos nem értenek eléggé –, hogy az erdőben elkövetett hibák sokszor csak évszázadok alatt hozhatók helyre. Az amerikai fafelhasználás igen szemléletesen azzal jellemezhető, hogy minden állampolgárra évente átlag egy 30,5 m magas és 40 cm átmérőjű fa feldolgozása jut, ez mintegy 2 m³ faanyagot jelent.

Az amerikaiak viszonya a természethez és az erdőkhöz sokkal jobbnak tűnik, mint a miénk. Az akciófilmekben és tv-sorozatokban sugallt élelművelődés ellenében az amerikaiak jóval nagyobb, talán meghatározó arányban töltik szabadidejüket a természetben sétálással, sportolással, vadászattal és horgászattal. A vadászat és a horgászat állampolgári jogom gyakorolható, egy-egy őz kilövéséért vagy az éves horgászengedélyért szinte jelképes összegket kell fizetni. A Down Town, az amerikai belváros legelőbbször csak irodaházakkal és parkolóépületekkel van tele, nem központja a kereskedelemnek, szórakozásnak, kultúrának és társadalmi életnek. A szórakoztató létesítmények általában az elővárosokban és külvárosokban felépítettek hatalmas bevásárlócentrumokhoz kapcsolódóan, ahová a családok házakkal lazán beépített lakónegyedekből nehezebb eljutni, mint a körülölelő erdőkbe és parkokba. Sokkal több idő jut tehát a természetre, mondhatnánk úgy is, hogy közelebb élnek a természethez. Az amerikai szemlélet általában nem jellemző a növények károsítása vagy az állatok kiirtásának igénye. A városi fák általában nincsenek összevissza vésvé vagy letörledve, rengeteg szélrókás szaladgál a sűrűn lakott területeken is. Még a rockerek is inkább az épített környezet rongálásában fejezik ki elértéktelenségüket.

A természetközeli élelművelődés eredményei az erdő feltételeit, érte szeretést és az erdőszet megbecsülését Amerikában. Az elmúlt évtizedben 2,9 milliárd facsemetét ültettek el, jóval többet, mint amennyit kivágtak. Több mint nyolc elültetett csemete jutott minden amerikai-ra a természetes felújítás, természetserzési erdőszeti módszerekkel létrehozott sokmillióárnyal magocsnak kívül.

Az erdőgazdálkodás társadalmi megítélése természetesen Amerikában sem problémamentes. Sokszor éri jogos, máskor laikusok

által jelentősen eltűzött, megalapozatlan kritika ottani kollégáinktól is. A szekecióüléseken elhangzott előadásokból azonban úgy tűnik, hogy a tudományos kutatás felvette a kesztyűt, és megpróbál mód-szereket adni a természetközeli erdőgazdálkodáshoz, a biodiverzitás megőrzéséhez, a tiszta energiaforrás felhasználásához, nem lemond-

va a fa, mint nyersanyag természetéről, kitermeléséről és hasznosításáról sem. Próbálják megtalálni az egészséges kompromisszumot a két szélsőséges álláspont: az erdők művelésének és hasznosításának teljes felhagyása, illetve az iparszerű üzemmódban kezelt egy-körű, elegyetlen monokultúrák között.

Végzős erdőmérnök-hallgatók diplomamunkái

Erdészeti Géptan Tanszék
BRALITY RÓBERT Új préségép alkalmazási vizsgálata erdészeti és fafeldolgozási hulladékok brikettálásánál

OLÁH BÉLA Faaprítéktermelési lehetőségei nevelőágásokban, véghasználatokban és célültetvényekben Csurgó térségében

Erdőfeltárási és Vízgazdálkodási Tanszék
BUCSAI CSABA Bükkös patak vízrendezési tervének elkészítése

MAJOR RÓBERT és MAJOR TAMÁS Részletes ütéspítési terv készítése

Erdőműveléstan Tanszék
DOLGOS ATTILA A valódi szálalás lehetőségeinek vizsgálata a Sopron 179-es tagban

FETZER ZOLTÁN Fenyő-lomb elegyes állományok felújítási eljárásainak kidolgozása a Soproni-hegységben

HIDAS TIBOR Akácmag tulajdonságai a származás függvényében

MÁRKUS RITA Gyertyános-tölgyesek állomány-szerkezeti és fatermelési vizsgálata a sárvári Parkaserdőn

MESICS BERTALAN Különböző faállománytípusok fatermelési és állomány-szerkezeti tulajdonságainak összehasonlítása a Soproni-hegységben

PÁL ZSOLT A Sopron 182. szálaló tag felvétele, kiértékelése és a kezelési terv elkészítése

SIPOS SÁNDOR A fekete dió természetes lehetőségeinek vizsgálata a Gemenci EVAG területén

SPINGÁR PÉTER Ezüstthársas bükkösök fatermelési vizsgálata és értékelése a Zselicben

SZÜCS IMRE Talajjavítási kísérlettel összekapcsolt erdőtelepítési megtervezése a solti rádióadó területén

VÍGH GYULA Fafajösszehasonlító kísérlet értékelése Ágfalva község határában

Építéstan Tanszék
PAKAI PÉTER Lakóépületek fából

Erdőrendezéstan Tanszék
BESZEDA FERENC Nagy területű erdőleltár a Hegyvidéki Erdészet területén

FERENCZY ANDRÁS Egyesfa távolságfüggő modellek

JANCSÓ ANDRÁS A GIS alkalmazása az erdőgazdaságban (a Sopron 105., 106. erdőtagok térinformatikai feldolgozása)

KOVÁCSÉVICS PÁL A Hegyvidéki Erdészet egészségi állapotának értékelése az erdővédelmi háló adatfelvétele alapján

Erdőhasználati Tanszék
GÖNDÖCZ PÉTER Fakitermelési munkarendszerek vizsgálata a Zselicben

Erdővédelem Tanszék
KAPCSANDI JÁNOS A Veszprém környéki kopárítások erdővédelmi problémái

SÁNDOR ANDREA A természetes táplálkozási repellenek hatása a gypjaslepke hernyóinak fejlődésében

Földméréstan Tanszék
KOSZORÚS PÉTER Megvalósulási térkép készítése a Szalajka-völgy (Szilvásvár közszék) alsó szakaszáról

MOLNÁR ANDREA A soproni Felső-Lővérek jellemző növényanyagának felmérése

MURAI TAMÁS Erdészeti alaptérkép (M=1:10 000) pontosság vizsgálata geodéziai mérésekkel a Debreceni erdős puszták térségében

Üzemeltetési Tanszék
VINCZE GYULA Az erdei nagyvadgazdálkodás ökonómiai kérdései

Környezetvédelmi Tanszék

BIKKI PÉTER Az ácsi erdő rekreációs tervének elkészítése

BORSOS BALÁZS Keszthelyi-hegység természetvédelmi feltárása

FÁBIÁN TAMÁS A sopronhorpácsi Kastélypark természetvédelmi terület értékeinek felmérése

KLINGER ZOLTÁN A Rák-patak vízminőség hossz-szelvényének elkészítése

LENGYEL TIBOR - PAPP LÁSZLÓ A természetvédelmi célok és a vadgazdálkodás összehangolási lehetőségei

SZABÓ SZILÁRD Sopron városi zöldfelületeinek értékelése

Termőhelyismeret Tanszék
VÁRADY GÁBOR - ZAY ADORJÁN A talajok savanyosodásának vizsgálata, javításuk szükségessége

Növénytan Tanszék
CSECEY JÁNOS Hullámterti erdő felvételezése, felújítási lehetőségei (Tisza-hullámter, Pély)

TAKÁCS VERONIKA A tömördi Ambrózy-erdő botanikai felmérése és kezelési javaslat

Vadgazdálkodási Tanszék
BICSÁK ZSOLT A Délsmogyi Mezőgazdasági Kombinát szarvasgazdálkodásának elemzése és fejlesztési lehetőségei

BUDAY FÁNCZALA Lajta-Hansági Állami Tan-gazdaság páncsángazdálkodásának vizsgálata és továbbfejlesztésének lehetőségei

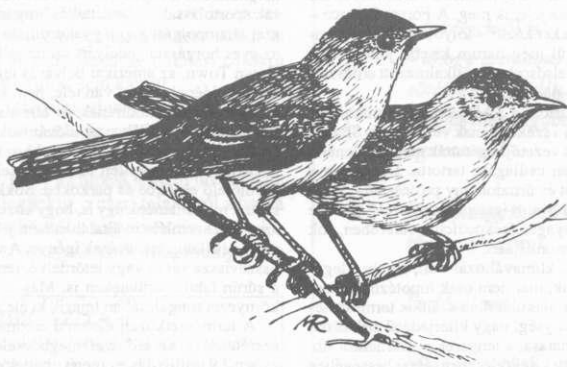
MACSEK LAJOS A Kiskunsági Nemzeti Park apaj-ürbő tűzőkállományának vizsgálata

SZABÓ PÉTER Különböző vadkárelhárító módszerek gyakorlati próbája a BEFAG Pálházi Erdészeti Igazgatósága területén

Osszefoglaló: dr. Varga Szabolcsné, tanulmányi előadó.

„Barátka, a kertek barátja”

Barátposztja, az Év Madara
(Sylvia atricapilla)

Veréb nagyságú, de karcsúbb, szürke madár. A hímek fekete, a tojók pedig csokoládébarna sapkát viselnek. A dús aljnövényzetű lombdörfök egyik legközönségesebb fészkelőmadara, amely azonban szívesen telepszik meg – ha arra alkalmas helyet talál – házikertekben és parkokban is.

Még egyszer a Lyme-kórról

A nyomravezető két édesanya volt. USA Lyme városi lakos. Feltűnt nekik, hogy családjukban, ismeretségi körükben egyre több gyerek betegedik meg ízületi gyulladásban, érzésvételiükért írásban közölték a közegészségügyi szolgálattal. 1975-ben Allen C. Steene professzor kiszállt a helyszínre, s két utcában tizenkét házban családonként két vagy több ízületi gyulladásban szenvedő gyereket és felnőttet talált. Mi lehet az oka? A professzornak feltűnt, hogy a kórelőzmények feltárásakor többen megemlítették a kullancssípést. Belső késétést érzett: itt segíteni kell! A további vizsgálódásban kitűdött, hogy a csípés körül kokárdaszerű bőrgyulladás keletkezett. Ráeszméltek arra is, hogy a kullancs nem csak az ízületeket veszi célba. A megbetegedés nem helyi – az egész szervezetet támadja meg. A csípés például a bőr, az ideg és az ízület gyulladásán kívül akár jóindulatú daganatokat és érszűkületet is okozhat.

Amikor már tudták, hogy a kullancs a bűnös, arról még fogalmuk sem volt, hogy milyen kórokozót visz a vérbe. Hét év kellett, hogy kiderüljön. Willy Burgdorfer amerikai orvos-ezredes – aki egy kis sziget kullancsszállományából vett mintát, mert egy másik betegség okát kereste – a vérszívókból kenetet készített és megtalálta a Lyme-i megbetegedések baktériumát: egy spirochétát.

Gerzsenyi Katalin kutató halála mindenkin, aki ismerte, megdöbbenést keltett. De elgondolkozhattak azok az olvasók is, akik nem ismerték, de erdőjárók, és gyakorlatilag bármikor ki vannak téve annak, hogy a szörnyű kór hordozójától Lyme-fertőzést kapjanak. Bizonyára nem érdektelen, ha a Magyar Nemzetben megjelent írásból idézzük Anóka Eszter trónó esetét betegségéről, küzdelméről.

„– 1991-ben július 1. és 14-e között Szlovákiában egy alkotóházban időztem. E két hét alatt legalább hét kullancs fűródött belém. Akkor még fogalmam sem volt a Lyme-kóról. Betegségemet július 20-án állapították meg egy 16-20 cm átmérőjű típusos kiütés alapján. Esetem rendkívülinek tekinthető. Először azért, mert hét kullancs fertőzött meg. A világ szakirodalmá szerinti a kullancsok 30-60 százaléka okoz Lyme-kórt. Ha a statisztika az én kullancsaimra is érvényes volt, akkor legalább kétszeres, de feltehetően négyszeres mennyiségű kórokozó jutott a szervezetembe. Ez tette lehetővé a korai diagnózist. Hogy ennek ellenére a mai napig Lyme-beteg vagyok, szintén különlegességnek mondható. A nagymérvű fertőzőség folytán az elmúlt tizenhét hónap alatt a betegség szakaszai sorban és súlyosan folytak le.

– Az első szakasz: már július 6-án iszonyatos erősségű, a nyakszirtre kisugárzó, szűnni nem akaró fejfájásom kezdődött. Rettenetes belső forróságot éreztem. Ez azért is megdöbbenített, mert akkor már tizenhárom éve jógáztam és nyolc esztendeje sem fejfájást, sem lázat nem ismertem. Rémisztó volt az is, hogy a legegyszerűbb mondatot sem értettem meg, és a kérdésekre csak hosszú idő után tudtam válaszolni. Akkor sem találtam meg a megfelelő szavakat. Számtalanszor egész mást mondtam, mint amit akartam. *Elvesztettem a fogalmakat*; az asztalnál ülve nem tudtam megnevezni az asztalt és a széket. Jobb arcom és nyelvem megbénult. Egy kutatóorvos, aki maga is szenvedett e betegségben, tüneteim hallatán úgy vélekedett, hogy nemcsak agyhártya-, hanem agyvelőgyulladásom is volt.

– Július 20-án, amikor a diagnózist megállapították, hét levél Maripent írtak fel a csúnya és fájdalmas kiütésem elmulasztására. Tíz napon át szedtem. A kiütésem egyre kisebb és halványabb lett. Három hét múlva alig volt felfedezhető a bőrelszívődés. De fentebb említett tüneteim tíz hétig kitar-

tottak, azután egy hét alatt folyamatosan gyengültek. Visszamaradt a fáradékonyság, a kihagyó összpontosítás, az indokolatlanul erős ingerlékenység és hangulathullámzás.

– Ezután egy hétig gyógyultnak éreztem magam, azt hittem, hogy csak pihenésre van szükségem. Tévedtem, mert ezután visszatértek az eddigi tüneteim, fájdalmaim, ha kisebb erősséggel is. A betegségem ezen szakasza három hétig tartott, miközben az egész kis ízületektől a nagyokig fájdalmas gyulladásokat szenvedtem el.

– Betegségem lefolyásáról több, Lyme-kórral foglalkozó kutatónak és szakorvosnak beszámoltam, akiket meglepett, hogy milyen gyorsan és pontosan észleltem a tüneteimet és tettem meg a belátásom szerint szükséges gyógyítót, korrigáló és regeneráló lépéseket, s alkalmaztam saját módszereimet. Azok nem tartoznak az orvostudományhoz. Tizenhárom évi jogatanulmányozás és gyakorlat folyamán kialakul az emberben a teljes szervezetre és minden szervre kiterjedő ösztönössé váló megfigyelőképesség. Annak tudatos észlelése, hogy a központi idegrendszerben – például az agyban – a folyamatok a maguk természetes és egészséges módján mennek-e végbe vagy sem. Ezzel egyidejűleg kifejlődik a korrigálóképesség. Amikor például észrevettem, hogy a fél arcom és a nyelvem megbénult, nem tudok artikulálni, emberi beszéd helyett olyan hangokat adok ki, akár egy állat, leültem a karosszékre, elölvtem egy könyvet, s nagy erőfeszítéssel összpontosítva

Tiljak: Zagreb város erdősegeinek története a 13–19. századból

A tanulója a 750. éves jubileumhoz kötődik, amikor IV. Béla, „Magyarország, Dalmácia, Horvátország, Szerbia stb. királya” 1242. évi november 12-én kelt adománnyozó levelében a Grica nevű földbirtokot jutatta a város polgárainak állandó használatul, meghatározott korlátozás mellett. A történelmi értekezés, térkép csatolásával, leírja a birtok természetes határainak megnevezéseit a mai ismeretek szerint. Ezen a birtokon épült fel a történelmi változások nyomán, a középkori (magyar) várak között ismert Medvevár (Medvednjak), amely Zrinyi, Erdődi és Balanitsky főurak birtokát képezte. Végül is az ismeretlen kiterjedésű (területi egységben nem kifejezett) erdőből 700 hold 1903 óta áll Zagreb város nevében.

(Ref.: Abonyi István.)

hangosan olvastam hosszú órákig, időnként magnóval ellenőrizve magamat, azt, hogy mely hang ejtése nem sikerült. Midőn elvesztettem a dolgok megnevezésének a képességét, addig néztem egy-egy tárgyat, amíg végre előhívtam a nevét. Mondjuk: asztal. Ekkor kimondtam, és legalább tízszer megismételtem. Majd a lakásban lévő összes asztallal azonosítottam és egyben megkülönböztettem az író-, az ebédlő- és a konyhaasztalt.

Később kimentem a Nagykőrösra, s a vasboltból a csemege áruházig minden kirakat minden egyes darabját megszemléltem, mindaddig, amíg nevük előhívódott. Továbbá a huszonöt évvel ezelőtt szerzett, nem túl nagy német tudásomra támaszkodva erőltetett útemben olvasni eredeti nyelven *Heinrich Böll* Csoportkép hölgytel című könyvét. Vagy a betegségnek abban a szakában, amikor nem tudtam fogni, kínzó fájdalmak közepette óriási erőfeszítéssel felvettem nyolc tojásból egy tortát. Ezen idő alatt rendszeresen és mindig az adott bűnelűzési fázisnak megfelelően végeztem a *Hatha-jóga* és a *Feldenkreuss* legkisebb ízületeket megmozgató gyakorlatait. Fájdalomcsillapításul pedig gyógynövényekből készült kenőcsöket, olajokat használtam, teákat ittam. Ekkor már gyógyszeres kezelést nem fogadtam el, és a kórházba való befejezést határozottan elutasítottam. Mi okom volt rá? A fentebb említett gyógyítási technika következtében mind szellemi, mind testi képességeim jobban javultak, mint ezt az orvosok elvárták.

– Minthogy a penicillinkúra után vizsgált vérminták negatívak voltak – illetőleg határesetet mutattak ki –, az az orvos, aki a betegséget megállapította, a panaszaimat – hol egyik, hol másik nagyízületem fellobbanó gyulladását, fáradtságérzésem, a csökkenő teljesítőképességet – egyre türelmetlenebbül fogadta.

VUKELIC: a Felső-Rajna folyami árterületének erdei növényzeti és védelmi problémái Németországban

Példaértékű tanulmány a nem németországi szakembereknek is, hogy az ifferzheini vízelépcső-környék artéri erdő „átalakítását” hogyan oldották meg, mert az nagyon hasonló a horvátországi folyam menti erdők kezeléséhez (de vonatkozathatósan tanulságos a magyarországi artéri erdőkre nézve is). Ugyanis a Rajna menti erdőkben is, néhány évtizeddel ezelőtt, még állandó tarvágásokkal és idegen fafajták telepítésével elrontották az ottani, a korábbi természetbeli viszonyoknak jobban megfelelő fűzesek és kocsányostölgyesek természetes állapotát, ökológiai viszonyait, amelynek következményeként egyre inkább rontott erdők és nemkívánatos környezeti váltak. Ehhez nagyon hozzájárultak a folyam-szabályozások tökéletes megoldásai és a gyártelepek negatív hatásai. (Megemlíti, hogy eltűntek a környékről a golyák, pusztulóban volt az egész madárvilág, akárcsak a környék jellemző víziállata, a vidra). Amióta a Rastatti Tervezési Intézet (WWF-Auen Institut) hatáskörében, tervezési és végrehajtási intézkedések nyomán visszatért a természetes erdők újjáalakítására, egyre inkább a régi erdőkép jellemző ezekre az artéri erdők.

(Szumarski list, 1992. I-II. Ref. Abonyi István)

– Amikor hat hétig tartó szívtüneteimmel kínlódtam, nem tudtam az illető orvoshoz fordulni, mert szabadságon volt. Szerencsére akkor jutottam hozzá a Science című folyóiratban a Lyme-kór leírásához. Megtudtam, hogy rettenetes állapotom a betegség szempontjából „teljesen normális”, az úgynevezett *második szakaszra* jellemző. E szakaszban külföldön átmenetileg szívritmus-szabályozót helyeznek a beteg mellkasába. A cikk megnyugtató. Mire az említett orvos visszatért szabadságáról, már a második szakasz lezajlott.

– Betegségem *harmadik szakasza* 1991. december 26-án kezdődött a táplálkozási és az emésztőrendszer megbénulásával. Két hétig sem enni, sem emésztieni nem tudtam. Csak ittam egy keveset. Ekkor ismét jelentkeztek eddigi panaszaim, a szívritmuszavar, az időnkénti járásképtelenség, a vázizmok állandósult reszketése, egyensúlyzavar, kimerültség, amely álmatlansággal és pihenésre való képtelenséggel társult. Fájt minden izmom, ízületem, fájt a gerincoszlopom, beszédhangom recsegővé változott, ezért kórházi felvételre jelentkeztem. 1992. január 21-én befektüdtem egy organikus idegostályra, ahova konziliumba hívták azt az orvost, aki eddigi betegségem ellenőrizte. Ő a negatív laboratóriumi leletek alapján gyógyultnak nyilvánított. Tehát a szükséges kezelést sem kaptam meg.

Kórházi kibocsátásom után állapotom nem javult. Sok ízületi gyulladásom krónikussá vált, s az eddigi panaszaim mindegyike, ha csökkenő mértékben is, de fennállt. Húsz kilós fogyásom és meg-megújuló fájdalmaim miatt egy másik orvoshoz fordultam, akinek munkásságához mind a Lyme-kór kutatása, mind a gyógyítása tartozik. Az ő vizsgálatai alapján pozitív leletek erősítették meg a Lyme-Borreliozist. 1992. augusztus 28-a és szeptember 29-e közt ismét az organikus idegostályon feküdtem, ugyanott, ahol januárban gyógyultnak minősítettek. Ötvenhat infúzióban rengeteg antibiotikumot kaptam, és már a tizedik után javulást észleltem. A kúra folyamán fájdalmaim enyhültek, összpontosító képességem javult.

A kapott gyógyszerek az orvosi vélemények szerint hat hónap elteltével hatnak, amely alatt teljes kíméletet és nyugalmat javasolnak a regenerálódáshoz. A kúra után tizenhat héttel hat kilót visszahíztam. A bűnlet ideggyálya és izmok közül már sok működik. A javulás folyamata azonban nem egyenletes. Résztint kiszámítható, résztint kiszámíthatatlan időközönként váltakoznak az elviselhetetlen, elviselhető és jó állapotok. De az irány egyértelműen a gyógyulás felé tart. Szerencsésnek tekinthetem magam. Azt hiszem, az, hogy ötvenegy éves létemre tudok bukfencet vetni, akár órákon át összefüggő szöveget diktálni vagy ími, egy ilyen súlyos betegség esetén nem mindennapi teljesítmény.

Ha erőm engedik, könyvet szeretnék írni a Lyme-kórosokról, hogy betegségem egyes szakaszaiban én mit végeztem képességeim megtartásáért és a gyógyulásért. Saját tapasztalataim alapján és más Lyme-betegségeket megismerve egyértelművé vált számomra, hogy e kór sokirányú támadását kivédni csak a beteg akarásával, tudatosságával lehet. Tisztaiban kell lennie azzal, hogy egy adott pillanatban és állapotban mi történik vele, mit tegyen ellene, vagy érte. Nincs olyan gazdag ország, amely az egészségügyi ellátásban nyújtani tudná azt, amire csak a beteg képes.”

Tanulmányúton, tapasztalatcserén a Deutsche Waldjugendnél

Az Országos Erdészeti Egyesület 1991-92-ben kiépített kapcsolatait, szervezése – melyről e lap hasábjain már olvashattunk gondolatokat – eredményeként Roland Miquende aacheni Vorstpater meghívására egy hetet tölthettem a Nordheim Westfalia és német határmenti belga természetvédelmi területen.

Az előzményekhez tartozik az is, hogy az 1992. évi német-magyar erdészeti oktatóközponti mini szeminárium keretében Miquende úr jó tapasztalatokat szerzett az Erdei Művelődés Háza munkájáról, és 1992 őszén a Waldjugend vezetőségi csoporttal is meglátogatta oktatóközpontunkat.

Az 1992. évi németországi tapasztalatcseré már a második volt, mivel 1991-ben a szolnoki EMH vezetője is tett egy szintén egyhetes tanulmányutat. (Erdészeti Lapok CXXVII. 3. p. 86.)

Mindkét út teljes költséget a német Környezetvédelmi Minisztérium finanszírozza.

Németországban nagy hangsúlyt fektetnek az erdőgazdálkodás célkitűzéseinek, feladatainak társadalommal való megismertetésére. Ennek egyik leginkább perspektivikus módjának az ifjúsággal való törődést tekintik. Itt természetesen nem az erdészeti oktatásra gondolok – ennek hazánkban is nagy múltja, hagyományai vannak –, hanem a társadalom egyéb, indifferens, érdeklődő ifjúsága felkarolására, akikből azután kikerülhetnek majd az erdészeti utánpótlás emberei is.

Nordheim-Westfalia tartományban például 6-8 erdőmérnök, erdész végző patronáló tevékenységet (Vorstpater) és ez nemcsak a saját hobbija, hanem komoly erdészeti hátteret is bír maga mögött. Az adott erdészetek egy ifjúsági központot biztosítanak a Waldjugend csoportnak, amelynek létszáma 15-20 főtől, 60-80 főig is terjedhet. A felszerelést, üzemeltetési költségeket az erdészet az önkormányzatokkal közösen vállalja.

Az erdőgazdálkodási és természetismereti oktató tevékenységben az erdész közvetlen kollegái, erdészeti szakmunkások is részt vesznek.

Az ő munkájuk sem „hakni” jellegű, ezt hivatalosan is elismerik. Az erdészeti munkás az ifjakkal való foglalkozásért tisztességes munkabért kap. Természetesen az „erdőifjak” hasznos tevékenységet, munkát is végeznek, tehát adok-kapok jellege van a kapcsolatnak.

A csoportok profilját a Vorstpater elhivatottsága, érdeklődése erősen befolyásolja, de a természetvédelem-erdővédelem mindig kiemelt szerepet kap.

Az erdőgazdálkodás – legalábbis a nem monokultúrás, elsődlegesen nem fatermesztési célú területeken – meghatározóan ökológiai alapokon nyugszik. Az erdő társadalmi hasznosságának ezért a folyamatos fenntartás szükségességének érvényre juttatása elsődleges szempont. Egy-egy nagyobb régióknak azután van – általában valamelyik védett területhez kapcsolva – egy-egy környezet- és természetvédelmi oktatóközpontja is. Ezeket a speciálisan, jól felszerelt központokat, amelyeknek legtöbbször „erdei iskola” funkciójuk is van, azután a Waldjugend csoportok is használják.

Itt az ifjúsági csoportok kb. 8-15%-os költségértérítést fizetnek, a többit a Környezetvédelmi Minisztérium állja. Ezek az oktatóközpontok bentlakásos formában egész évben üzemel-

nek. Egy vagy két osztálynyi gyermeket (30-60 fő) fogadnak egyszerre, akikkel 2-3 tanár is érkezik. A foglalkozásokhoz kiselőadók (8-10 főre) tartoznak. A foglalkozásoknak több mint a fele, amennyiben az időjárás engedi, a terepen zajlik.

Az oktatóközpontokban 2-3 szakember dolgozik, de főállásban sokszor csak a vezető, legalábbis, ami a szakszemélyzetet illeti.

A Waldjugend csoportok az iskolai szünetben érkeznek az oktatóközpontokba.

A tanulmányút során három természetvédelmi központot – kettőt Belgiumban – egy erdei iskolát és két Waldjugend központot kerestünk fel. Egy héten át, saját gépkocsijával a szabadsága terhére Miquende úr kalauzolt, utaztatott. A programban szerepelt egy erdészeti kutatóintézet (Ausbung), ahol ökológiai-genetikai (génbank) kérdésekkel foglalkoznak az európai erdőpusztulások kapcsán. Ugyanitt egy felsőfokú erdészeti iskola megtekintése is helyet kapott.

Kultúrprogramban sem volt hiány. Felkerestük az eredeti szerint újjáépített, patinás hangulatot árasztó idegenforgalmi látványosságot, Monschau.

Október 23-án a bonni magyar követségen ünnepi hangversenyen vettünk részt. Meglátogattuk a szép Aachent, benne a több mint ezeréves alapokon nyugvó dómot a magyar kápolnával.

A háromórás hajótű a Bonn fölötti Rajnán már természeti élményt is jelentett.

A hazai környezet-termesztvédelmi oktatóközpontok közül (OKTH, majd KGI-KTM szervezés) az EMH bizonyos mértékig egyedi profilú. A DWI viszont több szempontból hasonlóan – erdőismereti, erdővédelmi szempontból – közelíti meg az ökológikus alapokon nyugvó „környezeti nevelés” kérdését, mint mi. Úgy tűnik, ez Németországban is más megközelítést jelent, mint pl. az ottani cserkészknél (Pfadfinder) vagy az iskolai természet- és környezetvédelmi oktatás terén alkalmazott módszerek.

Ez adta a gondolatot, hogy szorosabbra kellene fogni a kapcsolatot a két ország e témakörben tevékenykedő fiataljai között. Erre jó lehetőséget adhatna a közös cseréletbejárások megszervezése is. Az együttlétfüggősség szakmai anyagok, kiadványok, munkafüzetek, feladatlapok cseréjében is testet ölt. Mindezek eredményeként a későbbiekben azután az ifjak személyes kapcsolatain keresztül kamatozhatna tovább az együttműködés.

A Párkerdőgazdaság az erdő- és természetvédelmi nevelő-oktató tevékenységét egy „A magyar természet- és környezeti nevelésért alapítvány” kereteiben fejleszti tovább.

Az alapítványban megvalósítandó program jelmondata: „A természetben a természetért” (In Natura pro Natura). Ez a természetcentrikus, alap- és középfokon a teljes közoktatási és nevelési kört magában foglaló intézmény (erdei iskola, erdei művelődési ház, természet- és erdővédelmi tábor) méltó partnere lehet a Deutsche Waldjugend szervezetnek.

Bízunk benne, hogy a magyar erdészeti oktatási, természet- és környezetvédelmi állami és társadalmi szervezetek is – meglátva a magyar környezeti nevelés jó hírének, nemzetközi rangjának növelésében rejlő egyedülálló lehetőséget – résztvevőleg támogatják majd célkitűzéseinket.

Szentendre Géza

DR. BARTHA DÉNES

Tuzson János, mint erdész

(Emlékezés halálának 50. évfordulóján)

Régi erdélyi földbirtokos család sarjaként 1870. május 10-én született Szászcsanád, Alsó-Fehér megyében. A selmeci akadémiának 1887-1890 között volt hallgatója, 1892-ben szerezte meg diplomáját. Négy évig, 1894-ig a zsarnócai és besztecebányai erdőhivataloknál gyakorolkozott, majd újabb négy évig, 1898-ig az erdőrendezéstani tanszék tanársegédjeként dolgozott. Közben 1896-97-ben állami ösztöndíjjal a müncheni és berlini egyetemen tanult, ahol híres botanikusokat hallgatott, köztük a kiváló rendszerező Engler is. A növénytannal itt kötelezte el magát örökre, 1899-ben ebben a tudományágban szerzett bölcsészdoktori címet a kolozsvári egyetemen. Mikor 1898-ban megalakult az Erdészeti Kísérleti Állomás Selmecben, Tuzson János adjunktusként átkerült oda, hol 1904-ig tevékenykedett, s legfontosabb erdészeti kutatásait itt végezte. Az 1903-1904-es tanévben helyettes tanárként az akadémián a növénytant is előadta. Selmecről való elkerülése után nyolc éven keresztül a budapesti műegyetemen oktatott adjunktusi, illetve 1905-től magántanári minőségben. 1912-től nyugalomba vonulásáig, 1940-ig a budapesti Tudományegyetem Növényrendszertani és Növény Földrajzi Intézetét vezette, s a fűvészkert igazgatói teendőit is ellátta. Tudományos munkássága elismerésül a Magyar Tudományos Akadémia 1909-ben tagjai közé választotta.

Erdészeti témájú munkálkodása javarészt a selmeci időkre vezethető vissza. Behatóan kutatta a vörösfenyő faanatómiáját és élettani viselkedését, melyből doktori értekezését is írta. Feltárta a bükk fájának korhadási folyamatait, s kidolgozta a konzerválás lehetőségét. Ezenkívül még számos erdővédelmi problémával foglalkozott, melyet publikációi is bizonyítanak. Selmecbányáról való elkerülése után a botanika több fontos területén is működött, mely kutatások eredményeit az erd-

szeti gyakorlatba is igyekezett átültetni. 1912-ben a magyar Tudományos Akadémiától megbízást kapott a délorosz pusztákra teendő nagy tanulmányútra, hogy azoknak és a magyar Alföldnek növényzete között összehasonlító elemzéseket tegyen. Egy évvel később az Al-Dunától indulva a Nyírségig végig is járta alföldünket, s ekkor táruult fel előtte az Alföld növényföldrajzi viszonyainak igazi képe. Ez a hatalmas ismeretanyag segítette hozzá, hogy a két világháború közt induló alföldfásítási programnak tevékeny részese legyen. Az 1921-ben alakult alföldi erdőtelepítési szaktanács tagja lett, ebben a minőségében számos előadást tartott erdészeti, gazdasági, sőt, politikai körök előtt is.

Ezzel egy időben a Földművelésügyi Minisztérium támogatásával megkezdte egy alföldi növénygyűjtemény sorozatos kiadását, ugyanis, mint hirdette „az egyes talajminőségeket és ezek változásait a tudomány mai állása mellett csakis és egyedül a növényzet alapján tudjuk megítélni és kifejezni”. Vallotta, hogy az Alföld valamennyi tájegysége alkalmas a fatenyésztet számára, a leromlott talajokra, a szikre és a futóhomokra is találhatók megfelelő fánemek. Felhívta a figyelmet az oly fontos fasorok, mezővédő erdősávok létesítésére is. Taron faiskolát alapított, hogy külföldi fajták honosításával próbálkozhasson. Szívügye volt Alföldünk sorsa, melynek problémáját mindvégig erdészként szemlélte. Tuzson Jánosban az elméleti tudós sohasem nyomta el a gyakorlati szakembert.

Az Országos Erdészeti Egyesület igazgató választmányának több mint két évezredig volt tagja, az egyesület minden megmozdulását figyelemmel kísérte. 1943. december 16-án, Budapesten az OEE székházában tartott közgyűlésen még megjelent, két nappal később, december 18-án ragadta el a halál.

BÁLINT ANDOR EMLÉKÉRE

1894 – 1933

BÁLINT ANDOR korai halálának 60. évfordulója lesz 1993. július 22-én.

Cegléden született 1894-ben. Középiskoláit szülővárosában, az erdőmérnöki főiskolát Selmecbányán végezte. Egy ideig a Sopronba menekült főiskolán volt tanársegéd, majd erdőmérnökké nevezték ki és a tapolcai erdőhivatal vezetője lett.

Fiatalon, harminckilenc éves korában halt meg Tapolcán, 1933. július 22-én.

Verseinek legnagyobb részét még diák korában írta. Forrásuk egy délibábos diákszerelme; ideális vágyódás, mélabús emlékezés, az örökre elvesztetnek hitt boldogság lemondó siratása. A kö-

sőbb megtálat boldogság és családi élet derűs melege az ő bánatra hangolt lantjából már nem váltott ki több dalt. Családjának és hivatásának élt. Mély érzéseiről, a természet és az erdő iránti szeretetéről már csak barátaihoz írott levelei tanúskodnak.

Volt diáktársai és barátai, akikhez élete végéig komoly és tiszta barátság vonzalmával ragaszkodott, ezeket a verseket azért jelentették meg, hogy megőrizze és ébren tartsák írójuk lelki világának, érző szívének, egész kedves egyéniségének emlékét azok között, akik ismerték és szerették őt.

Retkes M. László

Bálint Andor: OTTHON - ITT

Tudom, hogy otthon már azóta
Lila virágot nyit az orgona.
Virágba pattan minden bokr
S a rétnék selymes zöld a bársonya.

Otthon minden akác virágzik,
Az erdő is – tudom – madárdalos.
Virít a pázsit vadvirága –
Otthon a kiskert rózsailles.

Itt álmodik, itt szunnyad még az erdő,
Nem nyílnak még a lila orgonák.
Fenyvesek közt hiába várom
Az én akácom édes illatát.